

Føroyar Bretland

Nú fer gongd at koma á hjá føroysku vinnuni

– Öll vinnan hevur ligið og bíðað eftir hesum degnum. Men nú stríðið við bretar um markið er av, er tað neyðugt at gongd kemur á, sigur Jan Mortensen

ÁKI BERTHOLDSEN

– Hesi seinastu tvey áriní hevur vinnan mestsum bara bíðað. Men nú má so gongd koma á.

Jan Mortensen, skrivari í Føroya Arbeiðsgevarafelag sigur, at tað hevur stóran týdning, at avtalan um undirgrundarmarkið millum Føroyar og Bretland er undirskrivað, tí hann ivast ikki í, at tað fer at seta rættliga gongd á føroyskt vinnulív.

Hann sigur, at í vinnuni hevur áhugin ikki verið so stórur fyri oljuvinnuni, tí alt hevur drigið út.

– Oljufelagini hava bíðað eftir avtaluni um markið og vinnan hevur bíðað eftir oljufelaginum. Og tí er ikki so nógv hent.

– Tó er er nakað hent, tí summi virki hava brúkt bíðitíðina til at menna góðskustýringina, sum er ein avgjörd fortreyt fyri at koma uppí oljuvinnuna.

– Fyrbíls úrslitið er, at eini tvey virki eru ISO góðkend, og fleiri onnur eru um

– Nú avtalan er fingin undir land, standa vit á einum vegamóti. Bera vit okkum rætt at, kunnu vit brúka hetta høvi til at menna vinnulívið munandi, sigur Jan Mortensen

reppið at verða tað.

– Somuleiðis eru tað eisini nógvir einstaklingar, sum fyrireika seg til oljuvinnuna m.a. við at búgva seg út til ymisk stovr í olju-

vinnuni.

Hvønn beinleiðis týðning avtalan við bretar fær fyri samstarvið millum Føroyar og Bretland, veit hann ikki rættliga.

– Føroyskt vinnulív fer helst at finna sínar samstarvsfelagar, har tað er lættast at fáa samstarv, antin tað so verður í Bretlandi ella í Noregi.

– Men helst verður tað báðar vegir, sigur skrivarin í Føroya Arbeiðsgevarafelag.

Annars heldur hann, at ein møgulig komandi oljuvinna fer at hava bæði fyrirmunir og vansar við sær fyri føroyskt vinnulív.

– Ein komandi oljuvinna krevur, at vit fara fram við varsemi og at vit hugsað gjølla um hvørt stig, vit taka.

– Tað er púra greitt, at vit standa á einum vegamóti nú.

– Og bera vit okkum rætt at kunnu vit bera so í bandi, at vit fáa ment okkara vinnulív til at verða bæði virkisfust og fjøltátt.

– Hinvegin mugu vit ansa gjølla eftir, at vit ikki koma í eina støðu, har oljuvinnan fer at koma alt annað vinnulív.

– Tí tað kann lættliga

henda, um vit ikki ansa eftir. Jan Mortensen sigur, at í lotuni hava vit litið og onki arbeiðsloysi, í hvussu so er ikki, hvørt útbúnum fólki viðvíkur.

– Og stiga vit ikki varliga, kann tað sama henda, sum hendi í Noregi, at oljuvinnan drenar alla aðra vinnu fyri arbeiðsmegi, tí tær klára ikki at kappast imóti oljuvinnuni.

– Avleiðingin av tí var, at arbeiðsmegi fór at tróta í nógvum vinnugreinum og tað legði hart ógvuliga trýst á lonarlagið.

Jan Mortensen segði, at var eitt fyribrigdi, sum nógvur vinnur í Noregi liðu undir.

Hann sigur, at hetta er ein trupulleiki, sum vit eiga at taka í álvara frá fyrsta degi.

Hinvegin kann oljuvinnan eisini geva t.d. fiskivinnuni eitt søguligt høvi til at laga seg til samfelagið og tað tilfeingi, vit hava.

– Tað er helst semja um, at arbeiðsorkan í fiskivinnuni er ov stór eftir tí fiski vit hava.

Sostatt kann ein oljuvinna gera „yvirskots-arbeiðsmegin kann verða flutt frá fiskivinnuni, yvir í oljuvinnuna.

Hann vísir á, at finna vit olju, verður talan um heilt ótrúligar upphæddir fyri eitt so lítið samfelag. Tí er tað eisini avgerandi neyðugt, at vit fara ein sera varnan

figgjarpolitikk, har oljuinntøkurnar ikki fara til nýtslu, men verða settar í grunnar, sum skulu koma føroyska samfelagnum til góðar seinni. Vit mugu ikki enda aftur í áttattárunum sigur Jan Mortensen.

Øvugt trupulleiki

Annars ætlar Arbeiðsgevarafelagið sær nú av álvara at fara at arbeiða fyri at fáa eina „innkeyps-skrivstovu“ í Føroyum.

– Tað er ein stovnur, sum heldur eyga við oljufelaginum og tryggjar, at føroysk virki sleppa upp í part at bjóða allastaðni, har tey kunnu gera seg galdandi, tá ið oljufelagini bjóða arbeiði ella bileggja vørur og tænastur.

– Í Noregi legdu teir serliga dent á uppgávur og bileggingar yvir eina millión, men tað, sum var undir eina millión, tóku teir ikki so tungt.

– Men í Føroyum verður tað helst akkurát øvugt.

– Okkara uppgáva verður at mangan at lida arbeiði og bileggingar sundur í so smáar eindir at eisini føroysk virki kunnu sleppa upp í part. Og tað kann gott verða ein trupulleiki, tí hinvegin leggja oljufelagini dent á at bjóða út í so stórum bitum sum gjørligt.

– Men tað er ein trupulleiki, sum vit mugu arbeiða við, sigur Jan Mortensen.

Nú kemur ordiligt dik á samstarvið við umheimin

Kjartan Kristiansen, menningarstjóri, Anfinn Kallsberg, logmaður og Eyður Elltor, oljumálaráðgjafi. Menningarstjórin ivast ikki í, at samstarvið millum Føroyar og umheimin fer at taka dik á seg. Men ferðasambandið til Skotlands er eitt veikt punkt

Menningarstjórin ivast ikki í at avtalan millum Føroyar og Bretland fer at fáa heilt stóran týðning fyri føroyskt vinnulív

ÁKI BERTHOLDSEN

– Tað er eyðvítt, at avtalan um undirgrundarmarkið í millum Føroyar og Bretland fer set seta rættliga ferð á samstarvið millum føroysk og útländsk vinnuvirki.

Kjartan Kristiansen, menningarstjóri sigur, at vit hava bíðað eftir oljufelagini, vit hava bíðað eftir, at skattavíðurskiptini skuldi verða avgreitt, og vit hava ikki minst bíðað eftir avtaluni við bretar markið.

– Nú eru so tann seinasta fortreytin av tí slagnum fingin til vega fyri samstarvið millum føroyskar og útländskar fyrirkur.

Tað er sjálvandi fyrst og fremst oljuvinnuna, hann hugsar um.

– Føroyskar og útländskar fyrirkur hava gjørt eitt stórt arbeiði fyri at koma uppí oljuvinnuna, áðrenn hon er komin. Og fyrrrenn útbjóðingin er fingin frá hondini, fer sjálvandi ikki tað stóra at henda.

– Men eg ivist ikki í, at tað arbeiðið, sum er gjørt fyri at fáa samband og samstarv ímillum føroyskar og útländskar fyrirkur fer at taka rættligt dik á seg nú.

Kjartan Kristiansen sigur, at hann er sannfurdur um, at hetta fer at siggjast aftur á oljustevnu í Aberdeen í heyst, har føroyingar vera við.

So hóast fyrirkurnar hava verið eitt sindur afturhaldandi av tí, at oljuprís-

irnir hava verið í lægra lagi, sigur menningarstjórin, at øll útlit eru til, at tað verður ein góð, føroysk stevna í Aberdeen.

– Eg vænti, at á messuni hesuferð verður tað nógv meiri beinleiðis samband og samskipti ímillum einstakar fyrirkur, enn tað hevur verið.

– Í 1995 brúktu vit stevnu at gera vart við Føroyar og til at lýsa víðurskiptini her. Í 1997 komu fyrirkurnar nógv meiri upp í part.

– Men eg vænti at á stevnu í ár verða tað fyrst og fremst tær einstakar fyrirkurnar sjálvar, sum fara at fara seg fram.

Hetta er fyrsta oljustevna, sum føroyingar eru á, eftir at avtalan er fingin ílag.

– Norðmenn og danir hava longu gjørt eitt stórt arbeiði fyri at koma uppí føroysku oljuvinnuna. Men eg rokni við, at nú fara eisini tær ensku at gera nógv meiri vart við seg, enn tær hava gjørt, sigur Kjartan Kristiansen.

– So tað er eingin ivi um, at tað fer at gera oljustevnuna nógv meiri spennandi, at avtalan kom beint nú, leggur hann afturat.

Hann sigur, at nú verður bíðað eftir útbjóðingini.

– Men kravið um samstarv við føroyskar fyrirkur fer at gera, at tær fyrirkur, sum hava veruliga fyrireikað seg til oljuvinnuna, og hava bót um kappingarførið fara at mennast stórliga í næstu framtíð Hinvegin verða tær fyrirkur, sum ikki hava tikið tað so tungt, noyðdar at taka rættligt dik á seg nú.

Men eitt gott samstarv krevur gott samskipti.

Og Kjartan Kristiansen á-sannar, at ferðasambandið millum Føroyar og Skotland er ikki nóg gott

– Tað er eitt sera stórt framstig, at Atlantsflog er farið at flúga til Skotlands.

– Men tað var ein smeytur, at sjóvegis sambandið datt niðurfyri. Í lotuni er tað bara Skipafelagið, sum siglir til Skotlands. Men tað er bara ein einvegis ruta, tí á veg til Føroyar verður siglt til nógv onnur pláss fyrst. Hetta kann ikki vera ørðvisi, tí Skipafelagið má hugsa um raksturinn.

– Men fyri mær er eingin ivi um, at okkara vegur til Evropa eigur at ganga um Skotland, tað er eingin ivi um, tí tað er stytsta leið og vit hava brúk fyri einum beinleiðis sambandi.

– Felagini, sum kappast um flutningin er blivin heilt dugnalig. Og vit kundu vóna, at fleiri skipafeløg tóku seg saman um eina skotlandsrutu, um tað verður við einkarrætti, hevði tað verið ein stórus vinnugur fyri vinnulívið, tí so hvørt samstarvið veksur, økst torvurin á flutningi. Spurningurin er, um tey hava ráð.

– Tað er ikki altíð, at tað, sum tænar samfelagnum í longdini er samberligt við tað, sum vinnan noyðist at gera fyri at fáa raksturinn at bera seg, sigur Kjartan Kristiansen.

Skal tað almenna uppi?

– Eg haldi, at tann spurningurin er avgjördur, so tað er ikki meiri at siga um tað, sigur menningarstjórin.